

MARRËVESHJE FINANCIARE

KUSHTET E VEÇANTA

Komisioni Evropian, më poshtë i referuar si "Komisioni" ose "pala" e cila vepron në emër të Bashkimit Evropian, më poshtë i referuar si "Bashkimi",

nga njëra anë dhe

Mali i Zi i përfaqësuar nga Qeveria e Malit të Zi dhe Shqipëria e përfaqësuar nga Qeveria e Shqipërisë, të cilat do të përfaqësohen nga Ministria e Integritetit Evropian, që më poshtë referohen bashkërisht si "Përfituesit e IPA II", ose veçmas si "përfituesja e IPA II" ose "pala",

nga ana tjetër,

dhe së bashku, të referuara si "Palët"

KANË RËNË DAKORD SI MË POSHTË:

Neni 1 - Programi i Veprimit

1. Bashkimi bie dakord të financojë dhe përfituesit e IPA II bien dakord të pranojnë financimin i lëvrimit për vitin 2015 të Programit të Veprimit në vijim, siç përshkruhet në Shtojcën I:

Programi i Veprimit të Bashkëpunimi Ndër-kufitar Mali i Zi - Shqipëri për vitet 2015 - 2017

Numri i angazhimit global (CRIS): 2015/038-158

Ky Program Veprimi financohet nga Buxheti i Bashkimit në bazë të aktit themelor në vijim: Instrumenti për Asistencën e Para-Anëtarësimit (IPA II)¹.

2. Kostoja e përgjithshme e vlerësuar e lëvrimit për vitin 2015 të këtij Program Veprimi është 2,000,000 Euro dhe kontributi maksimal i Bashkimit për këtë Program Veprimi është vendosur 1.700.000 Euro.

Nuk kërkohet kontribut financiar nga përfituesit e IPA II.

---

¹ Rregullorja Nr. 231/2014 (BE) e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e datës 11 mars 2014 që krijon një Instrument për Asistencën e Para-Anëtarësimit (IPA II), OJ L 77, 15.03.2014, fq. 11.

Neni 2 - Periudha e ekzekutimit dhe periudha e zbatimit operacional

1. Siç përcaktohet në nenin 1 (1) të Shtojcës II, periudha e ekzekutimit të kësaj Marrëveshjeje Financimi është caktuar 12 vjet nga hyrja në fuqi e kësaj Marrëveshjeje Financimi.
2. Siç përcaktohet në nenin 1 (2) të Shtojcës II, periudha e zbatimit operacional të kësaj Marrëveshjeje Financimi është caktuar 6 vjet nga hyrja në fuqi e kësaj Marrëveshjeje Financimi.

Neni 3 - Adresat dhe Komunikimi

I gjithë komunikimi në lidhje me zbatimin e kësaj marrëveshjeje financimi duhet të jenë në formë të shkruar, do ti referohet shprehimisht Programit të Veprimit siç identifikohet në nenin 1 (1) dhe do të dërgohet në adresat e mëposhtme:

a. për Komisionin

Z. Jean-Eric Paquet
Drejtoria D, Ballkani Perëndimor
Drejtoria e Përgjithshme për Negociatat e Zgjerimit dhe Fqinjësinë
Komisioni European
15, Rue de la Loi, B – 1049 Bruksel, Belgjikë
E-mail: NEAR-D1@ec.europa.eu

b. për përfituesit e IPA II**Për Malin e Zi:**

Z. Ambasador Aleksandar Andrija Pejović
Sekretar Shteti për Integrimin Evropian dhe Koordinator Kombëtar i IPA-s
Ministria e Punëve të Jashtme dhe Integritimit Evropian
Stanka Dragojevića 2, 81000, Podgoricë, Mali i Zi
Faks: +382 20 225 591
E-mail: aleksandar.pejovic@mfa.gov.me

Për Shqipërinë::

Znj. Klajda Gjoshaj
Ministër i Integritimit Evropian
Ministria e Integritimit Evropian
Bulevardi Dëshmorët e Kombit, Sheshi Nënë Tereza 1010
Tiranë, Shqipëri
Tel: +355 (0)4 228645
Adresë funksionale e-mail-i: info@integrimi.gov.al

Neni 4 - pikat e kontaktit të OLAF

Pika e kontaktit të përfituesit të IPA II që ka kompetencat e duhura për të bashkëpunuar drejtpërdrejt me Zyrën Evropiane Kundër Mashtrimit (OLAF) në mënyrë që të lehtësojë aktivitetet operative të OLAF-it, do të jenë:

Për Malin e Zi:

Znj. Anja Pavličić, AFCOS pikë kontakti / zyra e AFCOS

Ministria e Financave e Malit të Zi

Stanka Dragojevića 2, 81000, Podgoricë, Mali i Zi

Tel: + 382 20 224 480

Cel: + 382 67 506 765

Faks: + 382 20 224 450

E-mail: anja.pavlicic@mif.gov.me

Për Shqipërinë::

Z. Ilir Mece, pikë kontakti e AFCOS

Ministria e Financave e Shqipërisë

Njësia e Inspektimit Financiar

Tel: +355 4 223 0803

E-mail: Ilir.Mece@financa.gov.al

Neni 5 - Marrëveshjet Kuadër

Programi i Veprimit do të zbatohet në përputhje me dispozitat e Marrëveshjes Kuadër ndërmjet Komisionit Evropian dhe Malit të Zi mbi marrëveshjet për zbatimin e asistencës financiare të Bashkimit për Malin e Zi nën Instrumentin e Asistencës së Para-Anëtarësimit (IPA II), e cila ka hyrë në fuqi më 04 qershor 2015 dhe në përputhje me dispozitat e Marrëveshjes Kuadër ndërmjet Komisionit Evropian dhe Republikës së Shqipërisë mbi marrëveshjet për zbatimin e asistencës financiare të Bashkimit në Shqipëri nën Instrumentin e asistencës së Para-Anëtarësimit (IPA II), e cila ka hyrë në fuqi më 16 prill 2015, (e referuar më poshtë si "Marrëveshja Kuadër (et)").

Kjo Marrëveshje Financimi plotëson dispozitat e Marrëveshjeve Kuadër të lartpërmendura. Në rast konflikti, nga njëra anë, të dispozitave të kësaj Marrëveshjeje financimi dhe nga ana tjetër, dispozitave të Marrëveshjes Kuadër përkatëse, këto të fundit do të kenë përparësi.

Neni 6 - Shtojcat

1. Kjo Marrëveshje Financimi përbëhet nga:
  - a. këto Kushte të Veçanta;
  - b. Shtojca I: Programi i Veprimit CBC Mali i Zi - Shqipëri për vitet 2015 – 2017 - Vendim Zbatues i Komisionit C (2015) 5235 i datës 22 korrik 2015;

- c. Shtojca IA: IPA II CBC 2014-2020 programi midis Malit të Zi dhe Shqipërisë;
  - d. Shtojca II: Kushtet e Përgjithshme;
  - e. Shtojca III: Raporti Vjetor Model CBC për zbatimin e asistencës IPA II në përputhje me nenin 80 të Marrëveshjes Kuadër;
  - f. Shtojca IIIA: Raporti Vjetor Model për zbatimin e asistencës IPA II në përputhje me nenin 58 dhe 59 (1) të Marrëveshjes Kuadër;
  - g. Shtojca IV: Modeli i Raportit Financiar sipas nenit 59 (2) të Marrëveshjes Kuadër;
  - h. Shtojca V: Specifikimet Minimale të Sistemit të Kontabilitetit me Bazë Akruale.
2. Në rast të një konflikti, në njërën anë e dispozitave të Shtojcave dhe nga ana tjetër e dispozitave të këtyre Kushteve të Veçanta, këto të fundit do të kenë përparësi. Në rast të një konflikti, nga njëra anë, të dispozitave të Shtojcës I dhe Shtojcës IA dhe e dispozitave të Shtojcës II nga ana tjetër, këto të fundit do të kenë përparësi. Në rast konflikti ndërmjet dispozitave të Shtojcës I, nga njëra anë, dhe dispozitave të Shtojcës IA nga ana tjetër, këto të fundit do të kenë përparësi.

Neni 7 - Hyrja në fuqi

Kjo Marrëveshje Financimi do të hyjë në fuqi ditën që do të nënshkruhet nga pala e fundit, në rastin më të vonë, deri më 31 dhjetor 2016.

Kjo marrëveshje hartohet në gjuhën angleze në tre kopje, një kopje i dorëzohet Komisionit dhe një kopje secilit prej përfituesve të IPA II.

Për përfituesit e IPA II:

Për Komisionin:

Për Malin e Zi:

Z. Ambasador Aleksandar Andrija Pejović

Z. Jean-Eric Paquet

Koordinator Kombëtar i IPA-s (KKIPA)

Drejtoria D, Ballkani Perëndimor

Ministria e Punëve të Jashtme dhe Integritetit
Evropian

Drejtoria e Përgjithshme për Politikën e Fqinjësisë dhe
Negociatat për Zgjerim

Podgoricë, _____ 2015

Bruksel, _____ 2015

Për Shqipërinë::

Znj. Klajda Gjasha

Ministër i Integritimit Evropian

Koordinatorë Kombëtare e IPA-s

Ministria e Integritimit Evropian

Tiranë, _____2015

ANEKSI I

Programi i Veprimit të Bashkëpunimit Ndërkufitar Mali i Zi - Shqipëri për vitet 2015 - 2017

1 IDENTIFIKIMI

Përfituesit	Mali i Zi, Shqipëria
Referencat e angazhimit të	2015/ 038-158 EURO 1,700,000 22.020401
CRIS / ABAC	2016/ 038-174 EURO 1,700,000 22.020401
Kontributi i Unionit	2017/ 038-175 EURO 1,190,000 22.020401
Linja e buxhetit	
Mënyra e menaxhimit	Menaxhimi indirekt nga Mali i Zi Struktura operative përgjegjëse për ekzekutimin e operacioneve është: Ministria e Punëve të Jashtme dhe Integrimit European
Strukturat përgjegjëse	Autoriteti kontraktues është Drejtoria e Financave dhe e Administrimit të Fondeve të Ndhmës të BE-së (CFCU) në Ministrinë e Financave Struktura operative partnere në Shqipëri është: Ministria e Integrimit European
Data përfundimtare për miratimin e <u>Marrëveshjes/ve Financiare</u> me vendet përfituese të IPA II (tripalëshe)	Për angazhimin buxhetor të vitit 2015 maksimumi brenda datës 31 dhjetor 2016 Për angazhimin buxhetor të vitit 2016 maksimumi brenda datës 31 dhjetor 2017 Për angazhimin buxhetor të vitit 2017 maksimumi brenda datës 31 dhjetor 2018
Data përfundimtare për miratimin e <u>prokurimit dhe kontratave të granteve</u>	3 vjet pas datës së nënshkrimit të marrëveshjes së financimit (nënshkrimi i palës së fundit) me përjashtim të rasteve të renditura në nenin 189 (2) të Rregullores Financiare
Data përfundimtare për zbatimin operacional	6 vjet pas datës së nënshkrimit të marrëveshjes së financimit (Nënshkrimi i palës së fundit).
Data përfundimtare për zbatimin e Marrëveshjes	12 vjet pas nënshkrimit të Marrëveshjes së Financimit (nënshkrimi i palës së fundit)

Financiare (data kur ky program duhet të jetë dorëzuar dhe të mbyllur) pas pranimit të llogarive	
Njësia e programimit	Njësia D1 Mali i Zi
Njësia e zbatimit / Delegacioni i BE-së	Delegacioni i BE-së në Podgoricë

2 PËRSHKRIMI I PROGRAMIT TË VEPRIMIT

2.1 PËRMBLEDHJA E PROGRAMIT TË BASHKËPUNIMIT TË BASHKËPUNIMIT NDËRKUFITAR TË 2014-2020 DHE PROGRAMI I VEPRIMIT BNK PËR 2015-2017

Programi i BNK Mali i Zi-Shqipëri 2014-2020 është miratuar nga Komisioni i Zbatimit, vendimi C (2014) 9352 i datës 10 dhjetor 2014. Programi i miratuar 2014-2020, përbën strategjinë e bashkëpunimit të BNK për rajonin e kufitar, duke përcaktuar ndër të tjera edhe listën e zonave gjeografike të pranueshme, kontekstin e zonës, programin tematik prioritar dhe ndarjet orientuese buxhetore për periudhën 7 vjeçare.

Programi BNK 2014-2020 shërben gjithashtu si një referencë për miratimin e programeve të veprimit BNK. Programi i veprimit BNK 2015-2017 synon sigurimin e asistencës për bashkëpunim ndërkufitar në fushat tematike, parashikuar në programin 2014-2020 (siç tregohet në seksionin 2.2).

- Lista e zonave gjeografike të pranueshme

Mali i Zi:

- Andrijevisa, Berane, Petnjica, Plavë, Gucia, Rozhajë, Podgoricë, Cetinje, Danilovgrad, Budva, Bar dhe Ulqin

Shqipëri:

- Shkodra, Lezha
- * Rrethi i Tropojës
-

- Bashkëpunimi ndërkufitar (BNK) në kontekstin e Zonës përfituese

Zona e Programit është e ndryshme, por ka disa karakteristika të përbashkëta të lidhura për shembull me natyrën, pozitën gjeografike, tendencat demografike, ekonominë dhe kapitalin njerëzor, që mund të gjenerojnë një sinergji dhe të jenë një mundësi e mirë për zhvillimin dhe zbatimin e iniciativave të BNK. Për më tepër Programi duhet të ndërtohet mbi karakteristikat dhe veprimet e sakta, të përcaktuara nga të dy vendet, Mali i Zi dhe Shqipëria, në kuadër të Strategjisë së ardhshme Makro Rajonale të Adriatikut dhe Jonit (COM (2014) 357 në Strategjinë e BE-së për rajonin e Adriatikut dhe Jonit)

- * Karakteristika ekonomike të të dy vendeve tregojnë tendenca të ngjashme. Të dy vendet janë klasifikuar si ekonomi me të ardhura mesatare-të larta nga Banka Botërore. Struktura e ekonomisë është e ndryshme në të dy anët e kufirit.
- * Konkurrenca është e ulët në të dy anët e kufirit; produktivitet më të lartë, investime të mëtejshme në njohuritë teknike dhe përdorimi i teknologjive të inovacionit janë një parakusht për t'u bërë më konkurrues në nivel kombëtar, rajonal dhe ndërkombëtar.
- * Forcimi i ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme (NVM), rrjeteve dhe lidhjeve të shërbimit ekzistues në zonat kufitare është një potencial që përdoret pak. Mbi 97% e

NVM të regjistruara kanë më pak se 4 persona të punësuar. Niveli i bashkëpunimit përtej kufirit është minimal.

* Të dyja anët e zonës së programit po bëhet gjithnjë e më tërheqëse për investitorët e huaj, por ka nevojë të përmirësohen kushtet nga të dyja anët, dhe veçanërisht ato të infrastrukturës, për të bërë biznes.

* Bujqësia është një potencial i madh ekonomik në zonën e programit, por e nënvlerësuar. Papunësia mbetet një problem i madh për popullatën e zones së programit, veçanërisht për grupet e ndjeshme sociale siç janë të rinjtë, gratë dhe popullsia rurale.

* Mbrojtja e mjedisit ka nevojë për vëmendje serioze në planet e ardhshme të zhvillimit të zonës së programit. Me zhvillimin e përgjithshëm të zonës së programit duke u mbështetur kryesisht në burimet natyrore, mbrojtja e mjedisit dhe ruajtja e këtyre burimeve, është vendimtare për zhvillimin e qëndrueshëm të zonës.

* Infrastruktura e dobët është një sfidë e rëndësishme për zhvillimin ekonomik dhe social të zonës së programit. Zhvillimi i qëndrueshëm dhe përmirësimi i transportit dhe infrastrukturës publike mund të kontribuojnë në zhvillimin e qëndrueshëm ekonomik dhe në rritjen e përgjithshme të pasurisë në zonën e programit.

* Zona e programit ka potencial të lartë turistik, por këto mundësi janë përdorur kryesisht në anën e Malit të Zi, ndërsa turizmi në anën shqiptare ka zhvillim të dobët, pavarësisht potencialit të madh.

* Në zonën kufitare ekziston një trashëgimi e pasur historike-kulturore-artistike, që duhet të ruhet.

* Përmirësimi i cilësisë së sistemit arsimor dhe infrastrukturës shkollore është një sfidë dhe prioritet për zonën e programit, veçanërisht në zonat rurale.

* Sektori i shëndetësisë është i dobët dhe i zhvilluar në mënyrë të pabarabartë dhe mungesa e një kuadri të duhur ligjor për sigurim shëndetësor në zonat rurale (në anën shqiptare të kufirit) është ende pengesë në zhvillimin e saj.

* Rrjetet e inkurajimit rajonal të Organizatave të Shoqërisë Civile (OSHC).

* Hulumtimi, zhvillimi dhe depërtimi i Teknologjisë Informative dhe Komunikacionit (TIK) është në nivel të ulët dhe në disproporcion të lartë midis vendeve.

* Qeveritë lokale dhe rajonale janë përgjithësisht të dobëta financiarisht dhe nuk mund ta nxisin zhvillimin lokal.

- Përmbledhje e përvojave të kaluara dhe atyre në vazhdim të BNK-së duke përfshirë mësimet e marra

Në zhvillimin e këtij programi janë marrë parasysh rekomandimet kryesore nga vlerësimet e përkohshme dhe auditimet e programeve të BNK-së në 2007-2013. Kështu, programet e BNK 2014-2020 janë më të fokusuar për sa i përket numrit të prioriteteve tematike të adresuara dhe pranueshmërisë gjeografike, e cila do të ndihmojë për të arritur rezultate më të mira dhe ndikimin në rritje. Përveç kësaj, zbatimi i

programeve të BNK-së është thjeshtuar kryesisht duke pasur një autoritet të vetëm kontraktues dhe një zarf të vetëm financiar për programin.

Duke ndjekur përvojën e fituar në periudhën prej vitit 2007 deri në vitin 2013,

Komisioni i Përbashkët i Monitorimit (KPM) do të veprojë si organ vendim-marrës i programit ndërkufitar, për të mbikëqyrur efektivitetin dhe cilësinë e zbatimit të programit. Roli i KPM i referohet programimit të përgjithshëm dhe monitorimit të programit të BNK, ndërkohë përzgjedhja e veprimeve do të jetë nën përgjegjësinë e Autoritetit Kontraktues në formën indirekte të menaxhimit.

2.2 PËRSHKRIMI DHE ZBATIMI I VEPRIMEVE

Veprimi 1	Operacionet e Bashkëpunimit Ndërkufitar	4,590,000 EURO
-----------	---	----------------

1. Përshkrimi i veprimit, objektivi, rezultatet e pritura

Përshkrimi i veprimit: Operacionet e bashkëpunimit ndërkufitar në rajonin kufitar, në fushën e punësimit, lëvizshmërisë për punë dhe përfshirjes sociale dhe kulturore, mjedisit, përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike si dhe zbutjes, parandalimit të rrezikut dhe menaxhimit të turizmit dhe trashëgimisë kulturore dhe natyrore.

Synimi: Zhvillimi socio-ekonomik dhe forcimi i marrëdhënieve të fqinjësisë në zonën ndërkufitare përmes zbatimit të operacioneve të bashkëpunimit ndërkufitar që synojnë:

(a) promovimin e punësimit, lëvizjen e fuqisë punëtore dhe përfshirjen sociale dhe kulturore përtej kufijve, midis të tjerash: integrimin e tregjeve ndërkufitare të punës, duke përfshirë edhe lëvizshmërinë ndërkufitare; iniciativa të përbashkëta të punësimit lokal; informacion dhe shërbime këshilluese dhe trajnime të përbashkëta; barazinë gjinore; mundësi të barabarta; Integrimi i komuniteteve të emigrantëve dhe grupeve të cënueshme; Investimi në shërbimin e punësimit publik; dhe mbështetjen e investimeve në shëndetin publik dhe shërbimet sociale;

(b) mbrojtjen e mjedisit dhe promovimin e përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike dhe zbutjen, parandalimin e rrezikut dhe menaxhimit përmes, ndër të tjera: veprimeve të përbashkëta për mbrojtjen e mjedisit; promovimin e përdorimit të qëndrueshëm të burimeve natyrore, eficientë të burimeve, burimet e rinovueshme të energjisë dhe ndryshim drejt një ekonomie të ulët të karbonit të qëndrueshme dhe të sigurt; promovimin e investimeve për rreziqet specifike, duke siguruar aftësinë e përballimit të katastrofave dhe zhvillimin e sistemeve të menaxhimit të fatkeqësive dhe gatishmërisë për emergjencë;

(c) inkurajimin e turizmit dhe trashëgimisë kulturore dhe natyrore, ndër të tjera përmes: mbështetjes për shkëmbimet sociale dhe kulturore; promovimi i turizmit të qëndrueshëm

dhe valorizimi i trashëgimisë kulturore të zonës, duke përfshirë përmirësimin e cilësisë së shërbimeve, krijimin e rrjeteve dhe partneriteteve ndërmjet pushtetit vendor dhe palëve të interesuara lokale për të promovuar faqet e përbashkëta turistike; ruajtjen e trashëgimisë kulturore; rritjen e shkëmbimeve kulturore, vlerave historike dhe diversitetit kulturor.

Kur është e mundur, në veprimet që lidhen me objektivat e lartpërmendur, siç janë zhvilluar në Planin e Veprimit të strategjisë makro-rajonale të Jonit dhe Adriatikut, duhet të merren parasysh të dy vendet që të marrin pjesë.

Rezultatet e pritshme:

- Përmirësimi i cilësisë së shërbimeve dhe produkteve të turizmit.
- Bashkëpunimi në fushën e ruajtjes së trashëgimisë kulturore dhe natyrore është rritur (p.sh. rreth zonës së Shkodrës / Liqenit të Shkodrës)
- Ndërgjegjësimi i përdorimit të qëndrueshëm të burimeve mjedisore në liqen dhe zonat alpine ka avancuar
- Qasja në tregun e punës është përmirësuar, veçanërisht për grupet e cënueshme

Programi i Veprimit BNK 2015-2017 do të kontribuojë në arritjen e objektivave të përgjithshme dhe rezultatet e pritura të përcaktuara në programin BNK 2014-2020. Për detaje të mëtejshme shihni seksionin 3.2 të programit BNK 2014-2020 (Aneksi 2 i Komisionit zbatues - Vendimi C (2014) 9352 të 10 dhjetor 2014).

2. Hipotezat dhe kushtet

Si një kusht i nevojshëm për menaxhimin efektiv të programit, vendet pjesëmarrëse do të krijojnë një Komision të Përbashkët të Monitorimit dhe të ofrojnë zyrat dhe personelin e duhur për Sekretariatit e Përbashkët Teknik (që do të vendoset me një vendim të veçantë të financimit) dhe antenën në funksion, në rast se kjo e fundit do të ngrihet.

Nën menaxhimin indirekt, vendet pjesëmarrëse do të nënshkruajnë një marrëveshjeje dypalëshe për të gjithë kohëzgjatjen e programit, e cila të përcaktojë përgjegjësitë e tyre përkatëse për zbatimin e programit.

Dështimi në përputhje me kërkesat e përcaktuara më sipër mund të çojë në një rikuperimin të fondeve nën këtë program dhe / ose ri-ndarje të fondeve në të ardhmen.

3. Përshkrim i shkurtër i detyrave të besuara

Strukturat operative të Malit të Zi dhe Shqipërisë, do të bien dakord mbi masat e nevojshme për menaxhimin dhe zbatimin e programit, duke përfshirë krijimin e një sistemi për monitorimin e zbatimit.

Struktura operative e Malit të Zi do të organizojë procedurat e prokurimit dhe dhënies së grantit me prioritetet e përzgjedhura tematike të programit. Për sa i përket kërkesës për propozime, detyrat e besuara përfshijnë hartimin e udhëzimeve për aplikantët, nisjen e aplikimeve, përzgjedhjen e përfituesve të granteve dhe nënshkrimin e kontratave të

granteve. Detyrat e besuara përfshijnë edhe aktivitete të lidhura me menaxhimin financiar dhe zbatimin e programeve të tilla si: monitorimi, vlerësimi, pagesat, rikuperimi, verifikimi i shpenzimeve, duke siguruar auditim të brendshëm, raportimi i parregullsive dhe krijimi i masave të duhura kundër mashtrimit.

4. Elementet thelbësore të veprimit

Granti – Ftesë për propozim: 4,590,000 EUR

a) Kriteret thelbësore të pranueshmërisë:

Aktivitetet e pranueshme janë përcaktuar në nenin 3.2 të aneksit 2 të Komisionit të zbatimit të vendimit C (2014) 9352 të 10.12.2014. Lista e mëposhtme është një përmbledhje që tregon veprimet / operacionet kryesore të pranueshme:

- Inkurajimi i sipërmarrjes dhe aftësisë konkurruese në sektorin e turizmit
- Diversifikimi i ofertës turistike, të përmirësuar dhe për të promovuar atraksionet turistike më të njohura në zonën e programit
- Rritja e kapaciteteve dhe futja e teknikave të reja për promovimet dhe qasjet, duke përfshirë hartat, përdorimin e TIK, multi-mediat, hulumtimet, etj.
- Trajnimi i përbashkët profesional lidhur me aftësitë që synohen, lidhur me një ofertë konkurruese turistike dhe kërkesat e tregut
- Punimet në shkallë të vogël të infrastrukturës dhe sigurimi i pajisjeve për të përmirësuar standardet e ofertës turistike dhe për të rivendosur ose ruajtur trashëgiminë historike
- Fushatat ndërgjegjësuere dhe programet edukative dhe kurrikulat që synojnë turizmin dhe shfrytëzimin më të mirë të potencialeve të saj në këtë zone
- Aktivitetet për të promovuar potencialin kulturor dhe natyror turistik të zonës së programit
- Aktivitete të përbashkëta për të nxitur, por edhe përtërirë vlerat kulturore dhe trashëgiminë natyrore përmes festivaleve, panairove, konkurseve
- Trajnimet e synuara për të rritur cilësinë e shërbimeve në vendet kulturore dhe natyrore
- Veprimet për të rritur ndërgjegjësimin e njerëzve për rëndësinë e trashëgimisë kulturore dhe natyrore, veçanërisht në shkolla
- Veprimet e hartuara për t'u marrë së bashku me mbrojtjen e mjedisit dhe promovimin në zonën e programit

- Mbështetje për mbrojtjen dhe administrimin e integruar të ekosistemeve të ndjeshme, duke i dhënë përparësi zonave të mbrojtura, duke i dhënë përparësi mbrojtjes së zonës së programit
- Veprimet e projektuara për të inkurajuar aktivitetet ekonomike miqësore për mjedisin, në zonën programit
- Veprimet e projektuara për të parandaluar dhe për të menaxhuar fatkeqësitë natyrore dhe rreziqet mjedisore të shkaktuara nga njeriu, që ndikojnë në zonën e programit
- Mbështetje për ndërgjegjësimin e popullatës për rëndësinë, mbrojtjen dhe promovimin e burimeve mjedisore të zonës programit
- Mbështetja e bashkëpunimit midis dhe ndërmjet institucioneve të arsimit dhe sektorit privat, për të përmirësuar përputhjen e kurrikulave të trajnimit për grupeve të cënueshme, me kërkesën e tregut të punës, duke përfshirë programet e mësimi dhe përdorimin e TIK (teknologjia e informacionit dhe komunikimit).
- Përkrahja e iniciativave dhe fushatave për vetë-punësim, veçanërisht në zonat rurale, duke përfshirë mbështetjen për të filluar biznesin për grupet e cënueshme.
- Mbështetje për forcimin e kapaciteteve të institucioneve të promovimit të punës, shkëmbimin e përvojave dhe modeleve më të mira për të rritur punësimin (veçanërisht të grupeve vulnerabil) brenda dhe përtej kufijve
- Veprimet që synojnë krijimin e mundësive të punësimit dhe aftësive për grupet e disavantazuara të shoqërisë
- Puna kërkimore për të promovuar punësimin, lëvizjen e fuqisë punëtore dhe përfshirjen sociale
- Inkurajimi i partneritetit pushtetit vendorë–OSHC (organizatave të shoqërisë civile), në përfshirjen sociale (planet e veprimeve lokale për grupet në nevojë, rritjen e kapaciteteve të pushtetit vendor për të menaxhuar programet sociale dhe të sigurojë qëndrueshmërinë e veprimeve)
- Organizimi i programeve të shkëmbimit të rinjve, për shembull, nëpërmjet programeve të shkëmbimit shkollorë, ose iniciativave të tjera të OJQ-ve.

Përfituesit duhet të jenë persona juridikë dhe të vendosur në një përfitues të IPA II që marrin pjesë në programin BNK.

Përfituesit potencial mund të jenë: autoritetet vendore, personat juridikë që menaxhohen nga autoritetet vendore, shoqatat e komunave, agjencitë e zhvillimit, organizatat mbështetëse të biznesit lokal, faktorët ekonomikë si NVM-të, organizatat turistike dhe kulturore, OJQ-të, publike dhe organet publike dhe private në mbështetje të fuqisë punëtore, institucionet e formimit profesional dhe teknik, organet dhe organizatat për mbrojtjen e natyrës, organet publike përgjegjëse për menaxhimin e ujit, shërbimet e

emergjencës/zjarrit, shkollat, kolegjet, universitetet dhe qendrat kërkimore, duke përfshirë dhe institucionet e trajnimit profesional dhe teknik.

- b) Kriteret kyçe të përzgjedhjes janë kapaciteti financiar dhe operacional i aplikuesit
- c) Kriteret thelbësore të dhënies së grantit janë rëndësia, efektiviteti, fizibiliteti, qëndrueshmëria dhe kostoja e efektivitetit të veprimit.
- d) Shkalla maksimale e bashkë-financimit të BE-së për grante në bazë të kërkesave është 85% e kostonë së pranueshme të veprimit
- e) Shuma treguese e kërkesës-ave: 4.590.000 EUR
Strukturat përgjegjëse mund të vendosin të publikojnë më shumë se një kërkesë për propozimet. Çdo kërkesë për propozime do të ketë të njëjtat objektiva, rezultate dhe përshtatshmëri, përzgjedhje dhe dhënie kriteresh thelbësore siç përshkruhet më sipër. Çdo kontratë granti do të financohet nga një angazhim buxhetor.
- f) Datë treguese për fillimin e thirrjes-ve (kërkesave) për propozime: paraprakisht gjashtëmuji i parë i vitit 2017.

3 BUXHETI

2015				2016				2017				Vendimi i financimit të përgjithshëm
	kontributi i Unionit*	Përfituesi/t e Grantit Bashkëfinancimi**	Shpenzimet e përgjithshme		Kontributi i Unionit	Përfituesi/t e Grantit Bashkëfinancimi	Shpenzimet e përgjithshme		Kontributi i Unionit	Përfituesi/t e Grantit Bashkëfinancimi	Shpenzimet e përgjithshme	
Veprimet e BNK	1,700,000	300,000	2,000,000	Veprimet e BNK	1,700,000	300,000	2,000,000	Veprimet e BNK	1,190,000	210,000	1,400,000	4,590,000
in %	85	15	100		85	15	100		85	15	100	
TOTALI 2015	1,700,000	300,000	2,000,000	TOTALI 2016	1,700,000	300,000	2,000,000	TOTALI 2017	1,190,000	210,000	1,400,000	4,590,000

Kontributi i Unionit është llogaritur në raport me shpenzimet e pranueshme, që janë bazuar në totalin e shpenzimeve të pranueshme, duke përfshirë shpenzimet publike dhe private. Shkalla e bashkë-financimit të Unionit në nivel të çdo prioriteti tematik nuk duhet të jetë më pak se 20% dhe jo më e lartë se 85% të shpenzimeve të pranueshme.

** Bashkë-financimi i prioritetëve tematike do të sigurohet nga përfituesit e granteve. Përfituesit e grantit duhet të kontribuojnë me një nivel minimal prej 15% të kostos totale të pranueshme projektit.

4 ZBATIMI

4.1 MODALITETET E ZBATIMIT DHE RREGULLAT E PËRGJITHSHME PËR PROKURIMIN DHE PROCEDURAT E DHËNIES SË GRANTIT

MENAXHIMI INDIREKT:

Ky program do të zbatohet nga menaxhimi indirekt nga Mali i Zi, në përputhje me nenin 58 (1) (c) të Rregullores Financiare dhe dispozitat përkatëse të Rregullores së Zbatimit.

Rregullat e përgjithshme për prokurimin dhe procedurat e dhënies së grantit do të përcaktohen në Marrëveshjen Financiare ndërmjet Komisionit dhe përfitueseve të IPA II që marrin pjesë në programin e bashkëpunimit ndërkufitar.

5 MARRËVESHJET E MONITORIMIT TË PERFORMANCËS

Si pjesë e kornizës së matjes së performancës së saj, komisioni do të monitorojë dhe vlerësojë progresin drejt arritjes së objektivave specifike të përcaktuara në Rregulloren e IPA II në bazë të treguesit të paracaktuar qartë, të matshëm dhe transparent. Raportet e progresit të përmendura në nenin 4 të Rregullores së IPA II do të merren si pikë referimi në vlerësimin e rezultateve të asistencës IPA II.

Komisioni do të mbledhë të dhënat të performancës (procesit, prodhimit dhe treguesit e rezultateve) nga të gjitha burimet, të cilat do të mbledhen dhe të analizohen në aspektin e ndjekjes së progresit përkundrejt objektivave dhe synimeve të përcaktuara për secilin nga veprimet e këtij programi, si dhe dokumenteve indikative të strategjisë.

Koordinatorët Kombëtarë të IPA do të mbledhin informacion mbi kryerjen e veprimeve dhe programeve (procesit, prodhimit dhe treguesit e rezultateve) dhe të koordinojë grumbullimin dhe prodhimin e treguesve që vijnë nga burimet kombëtare.

Progresi i përgjithshëm do të monitorohet nëpërmjet mënyrave të mëposhtme: a) Rezultati i Sistemit të monitorimit të Orientuar (ROM); b) Vetë-monitorimi i përfituesit të IPA II; c) vetë-monitorimi i kryer nga delegacionet e BE-së; d) monitorimi i përbashkët nga DG Fqinje dhe negociatat e zgjerimit (NEAR) dhe përfituesit e IPA II, ku përputhshmëria, koherenca, efektiviteti, efikasiteti dhe koordinimi për zbatimin e asistencës financiare do të monitorohet rregullisht nga një komision i monitorimit të IPA II, mbështetur nga Komisioni Përbashkët i Monitorimit, i cili do të sigurojë një proces monitorimi në nivel programi.

SHTOJCA II – KUSHTET E PËRGJITHSHME

Përmbajtja

SHTOJCA II – KUSHTET E PËRGJITHSHME	1
Pjesa e parë: Dispozita të përgjithshme	2
Neni 1 - Periudha e ekzekutimit, periudha e zbatimit operacional dhe afati kontraktues	2
Neni 2 - Përfituesit e IPA II dhe detyrat e tyre të përbashkëta	2
Neni 3 - Kërkesat e raportimit.....	3
Neni 4 – Vizibiliteti dhe Komunikimi.....	3
Neni 5 – Të drejtat e pronësisë intelektuale	3
Neni 6 - Pranueshmëria e shpenzimeve	3
Pjesa e dytë: Dispozitat e zbatueshme të menaxhimit jo të drejtpërdrejtë nga përfituesi i IPA II	4
Neni 7 – Parime të përgjithshme	
Neni 8 - Procedurat e dhënies së prokurimit dhe granteve	4
Neni 9 – Kontrollat paraprake mbi procedurat e granteve dhe prokurimeve dhe kontrollat paraprake të kontratave dhe granteve që do të kryhen nga komisioni	6
Neni 10 - Llogaritë bankare, sistemet e kontabilitetit dhe kostot e njohura	7
Neni 11 - Dispozita për pagesat e bëra nga Komisioni për përfituesit IPA II që është Autoriteti Kontraktues	8
Neni 12 - Ndërprerja e pagesave	9
Neni 13 - Mbulimi i fondeve	9
Pjesa e tretë: Dispozitat përfundimtare	10
Neni 14 - Konsultimi mes përfituesve të IPA II dhe Komisionit	10
Neni 15 - Amendimi i kësaj marrëveshjeje financimi	10
Neni 16 - Pezullimi i kësaj marrëveshjeje financimi	10
Neni 17 - Përfundimi i kësaj marrëveshjeje financimi	11
Neni 18 - Masat për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve	11

Pjesa e parë

DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 1

Periudha e ekzekutimit, periudha e zbatimit operacional dhe afati kontraktues

1. Periudha e ekzekutimit është periudha gjatë së cilës Marrëveshja e financimit është zbatuar dhe përfshin periudhën operative të zbatimit, si dhe një fazë të mbylljes. Kohëzgjatja e periudhës së ekzekutimit është e përcaktuar në nenin 2 (1) të Kushteve të Veçanta, dhe do të fillojë me hyrjen në fuqi të kësaj Marrëveshjeje të Financimit.
2. Periudha e zbatimit operacional është periudha në të cilën kanë përfunduar të gjitha aktivitetet operative të mbuluara nga prokurimi dhe kontratat e grantit të Programit të Veprimit. Kohëzgjatja e kësaj periudhe është përcaktuar në nenin 2 (2) për Kushtet e Veçanta dhe do të fillojë me hyrjen në fuqi të kësaj Marrëveshjeje Financimi;
3. Periudha operationale e zbatimit dhe ekzekutimit duhet të respektohet nga Autoriteti Kontraktues në përmbysje dhe zbatim të prokurimit dhe kontratave të granteve, në kuadër të kësaj marrëveshjeje financiare.
4. Kostot që lidhen me operacionet e Programit të Veprimit do të jenë të pranueshme për financimin e BE-së vetëm nëse ato janë të shkaktuara gjatë periudhës së zbatimit operativ.
5. Kontratat e grantit dhe të prokurimit do të përfundojnë maksimumi brenda tre vjetëve nga hyrja në fuqi e Marrëveshjes Financiare, përveç:
  - a. ndryshimeve të kontratave që janë lidhur tashmë;
  - b. kur kontratat individuale të prokurimit përfundojnë pas një ndërprerjeje të parakohshme të kontratës ekzistuese të prokurimit;
  - c. kontratave që kanë të bëjnë me auditimin dhe vlerësimin, të cilat mund të jenë të nënshkruara pas zbatimit operacional;
  - d. kur ndryshimi i subjektit është i ngarkuar me detyra të besuara.
6. Kur një kontratë granti ose prokurimi nuk ka sjellë asnjë pagesë brenda dy viteve të nënshkrimit të saj, do të ndërpritet automatikisht dhe fondet e saj do të bllokohen.

Neni 2

Përfituesit e IPA II dhe detyrat e tyre të përbashkëta

1. Siç parashikohet në nenin 76 (3) të kuadrit të marrëveshjeve përkatëse, përfituesit e IPA II do të bashkëpunojnë ngushtë dhe duhet të përmbushin bashkarisht, në mënyrë të veçantë funksionet e mëposhtme dhe të marrin përsipër përgjegjësitë e mëposhtme:
  - a. të përgatisin programet e bashkëpunimit ndërkufitar në përputhje me nenin 68 të Marrëveshjeve Kuadër përkatëse ose rishikimet e tyre;
  - b. të sigurojnë pjesëmarrjen në Komitetin e Përbashkët të Monitorimit (KPM), në mbledhje dhe takime të tjera dypalëshe;
  - c. të emërojnë përfaqësuesin e tyre në KPM;
  - d. të krijojnë Sekretariatin e Përbashkët Teknik (SPT) dhe sigurojnë që si ka një staf të përshtatshëm;
  - e. të përgatisin dhe të zbatojnë vendimet strategjike të KPM-së;
  - f. të mbështesin punën e KPM-së dhe të sigurojnë informacionin e kërkuar për të kryer detyrat e veta, në veçanti të dhënat që lidhen me ecurinë e programit operativ në arritjen e objektivave specifike dhe synimeve për prioritet tematike, si ngritja e programit të bashkëpunimit ndërkufitar;

- g. të krijojnë një sistem për të mbledhur informacion të besueshëm mbi zbatimin e programit të bashkëpunimit ndërkufitar;
- h. të hartojnë raportet vjetore dhe përfundimtare të zbatimit siç janë përmendur në nenin 80 të Marrëveshjes Kuadër përkatëse në përputhje me nenin 3;
- i. të përgatisin dhe të zbatojnë një plan të kuptueshëm për komunikim dhe vizibilitet;
- j. të hartojnë një plan vjetor të punës për Sekretariatën e Përbashkët Teknik, të miratuar nga KPM-ja.

Neni 3

Kërkesat e raportimit

1. Në përmbushje të kërkesave të raportimit të përcaktuara në nenin 80 (1) të marrëveshjeve kuadër përkatëse, strukturat operuese do të përdorin modelin e parashikuar në shtojcën III të kësaj marrëveshjeje financimi.
2. Në përmbushje të kërkesave të përgjithshme të raportimit në Komision, përcaktuar në nenin 58 të Marrëveshjes Kuadër dhe kërkesat specifike të raportimit nën menaxhimin indirekt, të përcaktuar në nenin 59 (1) të Marrëveshjes Kuadër përkatëse në raportin vjetor për zbatimin e asistencës IPA II, NIPAC do të përdorë modelin e dhënë në Shtojcën IIIA të kësaj marrëveshjeje financimi.
3. Në përmbushje të kërkesave specifike të raportimit sipas menaxhimit indirekt të përcaktuar në pikën (a) të nenit 59 (2) të Marrëveshjes Kuadër mbi raportin vjetor financiar apo deklaratat, NAO si përfitues i IPA II, që është Autoriteti Kontraktues, do të përdorë modelin e parashikuar në shtojcën IV të kësaj marrëveshjeje financimi.
4. Në përmbushje të nenit 59 (4) të Marrëveshjes Kuadër, NIPAC (KKIPA) si përfitues i IPA II, që është Autoriteti Kontraktues, do t'i paraqesë Komisionit një raport përfundimtar mbi zbatimin e asistencës së IPA II të Programit të Veprimit, jo më vonë se katër muaj pas disbursimit (pagesës) të fundit për kontraktorët e saj ose përfituesit e granteve.
5. Në përmbushje të nenit 59 (6) të Marrëveshjes Kuadër NOA (ZKA) si përfitues i IPA II, që është Autoriteti Kontraktues, do të sigurojë deri në datën 15 janar të vitit financiar vijues, në format elektronik, një kopje të të dhënave të mbajtura në sistemin e kontabilitetit, themeluar sipas nenit 10 (5). Kjo duhet të mbështetet me një raport përmbledhës financiar i nënshkruar i paaudituar, në përputhje me pikën c të Shtojcës IV.

Neni 4

Vizibiliteti dhe Komunikimi

1. Siç parashikohet në dispozitat e nenit 24 (1), 76 (3) (k), dhe nenit 78 (8) (f) të Marrëveshjes Kuadër përkatëse, përfituesit e IPA II duhet të përgatisin një plan koherent të aktiviteteve të vizibilitetit dhe të komunikimit, të cilat do t'i paraqiten Komisionit për një marrëveshje, brenda 6 muajve nga hyrja në fuqi e kësaj Marrëveshjeje Financimi.
2. Këto aktivitete të vizibilitetit dhe komunikimit duhet të jenë në përputhje me Manualin e Komunikimeve dhe Vizibilitetit për veprimet e jashtme të BE-së, të përcaktuar dhe të publikuar nga Komisioni, që është në fuqi në kohën kur zhvillohen aktivitetet.

Neni 5

Të drejtat e pronësisë intelektuale

1. Kontratat e financuara sipas kësaj marrëveshjeje financiare duhet të garantojnë që përfituesit e IPA II të fitojnë të gjitha të drejtat e nevojshme të pronësisë intelektuale në lidhje me teknologjinë e informacionit, studimet, skicat, planet, publicitetin dhe çdo material tjetër të bërë me qëllim planifikimi, zbatim, monitorimi dhe vlerësimi.
2. Përfituesi IPA II që është Autoriteti kontraktues, do të garantojë që Komisioni, ose kushdo apo personi i autorizuar nga Komisioni, dhe përfituesit e të tjerë të IPA II, do të kenë qasje

dhe të drejtën për të përdorur një material të tillë. Komisioni do ta përdorë një material të tillë vetëm për qëllimet e veta.

Neni 6 Pranueshmëria e shpenzimeve

1. Shpenzimet e mëposhtme nuk do të jenë të pranueshme për financim sipas kësaj marrëveshjeje financiare:
  - a. borxhet dhe pagesat e shërbimit të borxhit (interesi);
  - b. dispozitat për humbje ose detyrime të mundshme në të ardhmen;
  - c. Kostoja e deklaruar nga përfituesi dhe financuar nga një veprim apo program pune, që merr një grant nga Unioni;
  - d. humbjet nga këmbimi i monedhës;
  - e. kreditë për palët e treta;
  - f. gjobat, ndëshkimet financiare dhe shpenzimet e procesit gjyqësor.
2. Blerja e tokës që nuk është e ndërtuar dhe e tokës ku është ndërtuar në një shumë deri në 10% të totalit të shpenzimeve të lejueshme për aktivitetin në fjalë, do të jetë e pranueshme për financim sipas asistencës për bashkëpunim ndërkufitar IPA II, nëse ajo është e justifikuar nga natyra e veprimit dhe të dhënat në Shtojcën I.

Pjesa e dytë: Dispozitat e zbatueshme të menaxhimit indirekt nga Përfituesi IPA II

Neni 7 Parime të përgjithshme

1. Qëllimi i pjesës së dytë është të vendosë rregullat për zbatimin e Programit të Veprimit nën menaxhimin indirekt dhe në veçanti rregullat që kanë të bëjnë me detyrat që i janë besuar zbatimit të buxhetit, siç përshkruhet në shtojcën I dhe për të përcaktuar të drejtat dhe detyrimet e përfituesit të IPA II, që janë përkatësisht Autoriteti Kontraktues dhe Komisioni në kryerjen e këtyre detyrave.
2. Siç parashikohet në pikën b, të nenit 76 (3) të Marrëveshjes Kuadër përkatëse, përfituesit e IPA II, bashkërisht, duhet të përgatisin një marrëveshje dypalëshe dhe të sigurojnë zbatimin e saj.
3. Përfituesi i IPA II që nuk është Autoritet Kontraktues do të bashkëpunojë me përfituesin e IPA II që është Autoritet Kontraktues, për të siguruar që do të përmbushen detyrat e mëposhtme:
  - a. të kryejnë ndjekjen operative dhe menaxhimin e operacioneve, siç parashikohet në pikën b, të nenit 76 (4) të Marrëveshjes Kuadër;
  - b. të kryejnë verifikime në përputhje me nenin 76 (5) të Marrëveshjes Kuadër;
  - c. të mbrojnë interesin financiar të Unionit, siç parashikohet në nenin 51 të Marrëveshjes Kuadër.

Neni 8**Procedurat e dhënies së prokurimit dhe granteve**

1. Detyrat e përmendura në nenin 7 (3) duhet të kryhen nga përfituesi i IPA II që është Autoritet Kontraktues, në përputhje me procedurat dhe dokumentet standarde të përcaktuara dhe të publikuara nga Komisioni për dhënien e prokurimit dhe kontratave të granteve, në veprimet e jashtme, në fuqi në kohën e fillimit të procedurës në fjalë (PRAG), si dhe në përputhje me standardet e kërkuara të Vizibilitetit dhe Komunikimit, të përmendura në Nenin 4 (2).
2. Në përputhje me nenin 18 (2) të Marrëveshjes Kuadër, Komisioni do të pajisë përfituesin e IPA-II, që është Autoritet Kontraktues, me udhëzime të mëtijshme për përshtatjen e procedurave dhe dokumenteve standard të përcaktuara dhe të publikuara nga Komisioni për dhënien e kontratave të prokurimit dhe granteve në veprimet e jashtme, në rastin specifik të bashkëpunimit ndërkufitar.
3. Përfituesi IPA II, që është Autoritet Kontraktues, do të kryejë procedurat e prokurimit dhe dhënies së grantit, të lidhë kontratat që pasojnë dhe të sigurojë që të gjitha dokumentet përkatëse për gjurmët e auditimit janë në gjuhën e kësaj marrëveshjeje financimi.
4. Përfituesit e IPA II do të bashkëpunojnë plotësisht në vendosjen e komisioneve të vlerësimit, siç parashikohet në pikën (a) të nenit 76 (4) i Marrëveshjes përkatëse Kuadër.
5. Përfituesi i IPA II, që është Autoriteti Kontraktues, do të informojë Komisionin kur një kandidat, ofertues ose aplikant, është në një situatë përjashtimi nga pjesëmarrja në procedurat e dhënies së prokurimit dhe grantit, ose është gjetur në shkelje të rëndë të detyrimeve të tij kontraktuale.

Në raste të tilla, pa rënë ndesh me fuqinë e Komisionit për të marrë masa kundër një subjekti të tillë në bazë të Rregullores Financiare në fuqi, dënimet financiare të përmendura në dispozitat për dënimet administrative dhe financiare të Kushteve të Përgjithshme të prokurimit dhe kontratave të granteve, të nënshkruara nga përfituesi i IPA II që është Autoritet Kontraktues, mund të vihen kontraktorëve dhe përfituesve të granteve nga ky përfitues i IPA II, nëse kjo lejohet nga ligji kombëtar. Ndeshkime të tilla financiare do të vendosen pas një procedure opoence, duke siguruar të drejtën e mbrojtjes së kontraktorit ose përfituesit të grantit. Përfituesi IPA II, që është Autoritet Kontraktues, do të marrë parasysh informacionin që përmban Baza Qendrore e të Dhënave të Jashtme, gjatë dhënies së kontratave të prokurimit dhe granteve. Aksesit në informacione mund të sigurohet përmes pikes së ndërlidhjes (s) ose nëpërmjet konsultimeve me Komisionin¹ (Komisioni Evropian, Drejtoria e Përgjithshme për Buxhetin, Nëpunësi i Kontabilitetit të Komisionit, BRE2- 13/505, B-1049 Bruksel, Belgjikë dhe nga email-i: BUDG-C01-EXCL-DB@ec.europa.eu bashkë me adresën e Komisionit, të identifikuar në nenin 3 të Kushteve të Veçanta).

6. Përfituesi i IPA II, që është Autoritet Kontraktues, do të mbajë të gjitha dokumentet ndihmëse financiare dhe kontraktuale përkatëse, nga data e hyrjes në fuqi të kësaj Marrëveshjeje Financiare, ose nga një datë më e hershme, në rast se procedurat e prokurimit, thirrjet për propozime, ose procedurat e dhënies së granteve të drejtpërdrejta, kanë nisur para hyrjes në fuqi të kësaj Marrëveshjeje Financimi:

(a) Për procedurat e prokurimit në veçanti:

- a. Njoftim paralajmërimi me dëshminë e publikimit të njoftimit të prokurimit dhe çdo korrigjim;

¹ Përfituesi IPA II, do të lejohet që të ketë qasje të drejtpërdrejtë në Bazën Qendrore të të Dhënave të Jashtme përmes një pike ndërlidhëse, kur përfituesi i vërteton shërbimit të komisionit përgjegjës se ajo zbaton masat e përshtatshme për mbrojtjen e të dhënave, siç parashikohet në Rregulloren (KE) Nr. 45/2001 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 18 dhjetor 2000, mbi mbrojtjen e individëve në lidhje me përpunimin e të dhënave personale nga institucionet dhe organet e Komunitetit dhe për lëvizjen e lirë të këtyre të dhënave (OJ L 8, 12.1.2001, fq. 1).

- b. Emërimi i panelit të zgjedhur;
  - c. Raporti i listës së të përzgjedhurve (duke përfshirë shtojcat) dhe aplikimet;
  - d. Dëshmi e publikimit të njoftimit të listës së përzgjedhurve
  - e. Letra e kandidatëve që nuk janë përzgjedhur;
  - f. Ftesa për tender, ose ekuivalente e saj;
  - g. Dosja e tenderit, duke përfshirë shtojcat, sqarimet, procesverbalet e mbledhjeve, dëshmitë e publikimit;
  - h. Emërimi i komisionit të vlerësimit;
  - i. Raporti i hapjes së tenderit, duke përfshirë shtojcat;
  - j. Raporti i vlerësimit / negocimit, duke përfshirë shtojcat dhe ofertat e pranuar;²
  - k. Letra e njoftimit;
  - l. Shkresa për dorëzimin e kontratës;
  - m. Letrat (njoftimet) për kandidatët e pasuksesshëm;
  - n. Njoftimi i çmimit / anulimit, duke përfshirë këtu edhe dëshminë e publikimit;
  - o. Kontratat e nënshkruara, ndryshimet, dispozitat shtesë, raportet e zbatimit, dhe korrespondenca përkatëse.
- (b) Për thirrjet për propozime dhe dhënien e drejtpërdrejtë të granteve në veçanti:
- a. Emërimi i komisionit të vlerësimit;
  - b. Raporti i hapjes dhe raporti administrativ, duke përfshirë shtojcat dhe aplikimet e marra;³
  - c. Letrat për aplikantët e suksesshëm dhe të pasuksesshëm, pas vlerësimit të koncept idesë;
  - d. Raporti i vlerësimit të koncept idesë;
  - e. Raporti i vlerësimit të aplikimit të plotë, ose raporti i negociimit me shtojcat përkatëse;
  - f. Kontrolli i pranueshmërisë dhe dokumentet e tjera shoqëruese;
  - g. Letrat për aplikantët e suksesshëm dhe të pasuksesshëm me listën rezervë të miratuar, pas vlerësimit të plotë të aplikimit;
  - h. Shkresa për dorëzimin e kontratës së grantit;
  - i. Njoftimi i dhënies / anulimit, me dëshmi të publikimit;
  - j. Kontratat e nënshkruara, ndryshimet, dispozitat shtesë dhe korrespondencat përkatëse.

Përveç kësaj, dokumentet financiare dhe kontraktuale të përmendura në paragrafin 6 (a) dhe (b) të këtij neni, do të plotësohen me të gjitha dokumentet e tjera shoqëruese përkatëse siç kërkohen në procedurat e përmendura në pikën 1 të këtij neni, si dhe të gjithë dokumentacionin përkatës në lidhje me pagesat, kthimet dhe shpenzimet operative, për shembull raportet e projektit dhe të kontrolleve në vend, pranimi i furnizimeve dhe punëve, sigurimet dhe garancitë, raportet e inxhinierëve të mbikëqyrjes. Të gjitha dokumentet përkatëse financiare dhe kontraktuale do të mbahen për të njëjtën kohëzgjatje, në përputhje me nenin 49 të Marrëveshjes Kuadër.

² Eliminimi i ofertave të pa-suksesshme pesë vjet pas mbylljes së procedurës së prokurimit.

³ Eliminimi i aplikacioneve të pasuksesshme tre vjet pas përfundimit të procedurës së grantit.

Neni 9**Kontrollet paraprake mbi procedurat e granteve dhe prokurimeve dhe kontrollet paraprake të kontratave dhe granteve që do të kryhen nga Komisioni**

1. Komisioni mund të ushtrojë kontrolle paraprake (ex ante) për tenderimin e kontratave, hapjen e thirrjeve për propozime dhe dhënien e kontratave dhe granteve për fazat e mëposhtme të prokurimit ose dhënies së granteve:
  - a. për miratimin e njoftimeve të kontratës për prokurim, programet e punës për thirrjet për propozime dhe çdo korrigjim të tij;
  - b. për miratimin e dosjeve të tenderit dhe udhëzimeve për aplikantët e granteve;
  - c. për miratimin e përbërjes së komisioneve të vlerësimit;
  - d. për miratimin e raporteve të vlerësimit dhe vendimet e dhënies së kontratës⁴;
  - e. për miratimin e dosjeve të kontratës dhe shtesa e kontratës.
2. Lidhur me kontrollin paraprak, komisioni duhet të vendosë:
  - a. të kryejë kontrolle paraprake për të gjitha dosjet, ose
  - b. të kryejë kontrolle paraprake në një përzgjedhje e këtyre dosjeve, ose
  - c. të heqë dorë plotësisht nga kontrollet paraprake.
3. Nëse Komisioni vendos për të kryer kontrolle paraprake në përputhje me paragrafin 2, shkronjat a ose b të këtij neni, ai duhet të informojë përfituesin e IPA II që është Autoriteti Kontraktues i dosjeve të përzgjedhura për kontrollet paraprake. Ky përfitues i IPA II do të japë të gjithë dokumentacionin dhe informacionin e nevojshëm për Komisionin, pasi të informohet se një dosje është përzgjedhur për kontroll paraprak më së fundi në kohën e dorëzimit të njoftimit të kontratës ose programit të punës për publikim.
4. Komisioni mund të vendosë të kryejë kontrolle të mëpasshme (ex-post), në çdo kohë, duke përfshirë auditimet dhe kontrollet e menjëhershme, për ndonjë kontratë ose grant të dhënë nga përfituesi IPA II, që është Autoriteti Kontraktues, që rrjedh nga kjo marrëveshje financimi. Ky përfitues i IPA II do të verë në dispozicion të gjithë dokumentacionin dhe informacionin e nevojshëm për Komisionin pasi të informohet se kjo dosje është përzgjedhur për kontroll të mëpasshëm (ex post). Komisioni mund të autorizojë një person ose një njësi ekonomike për të kryer kontrolle ex post në emër të saj.

Neni 10**Llogaritë bankare, sistemet e kontabilitetit, dhe kostoja e njohur**

1. Pas hyrjes në fuqi të kësaj Marrëveshjeje Financimi, Fondi Kombëtar dhe struktura operative e përfituesit të IPA II, që është Autoriteti Kontraktues për Programin e Veprimit, duhet të hapë të paktën një llogari bankare në euro. Bilanci i përgjithshëm bankar për Programin e Veprimit do të jetë shuma e bilanceve në të gjitha llogaritë bankare të Programit të Veprimit të mbajtura nga Fondi Kombëtar dhe të gjitha strukturat pjesëmarrëse që operojnë tek përfituesi i IPA II që është Autoriteti Kontraktues.
2. Përfituesi i IPA II që është Autoriteti Kontraktues, do të përgatisë dhe të dorëzojë në Komision planet e parashikimit të disbursimit për kohëzgjatjen e periudhës së zbatimit të Programit të Veprimit. Këto parashikime duhet të përditësohen në për raportin vjetor financiar të përmendur në nenin 3 (2) dhe për çdo kërkesë për fonde. Parashikimet do të bazohen në një analizë të detajuar të dokumentuar (duke përfshirë kontraktimin e

⁴ Për kontratat e shërbimit këto hapa që përfshijnë kontrollet paraprake, kanë të bëjnë miratimin e listës së përzgjedhur.

planifikuar dhe planin e pagesave sipas kontratës për dymbëdhjetë muajt në vijim), të cilat do të jenë në dispozicion të Komisionit nëse kërkohen.

3. Plani fillestar i parashikimit të disbursimit duhet të përmbajë përmbledhjen e parashikimit vjetor të disbursimit për të gjithë periudhën e zbatimit dhe parashikimet mujore të disbursimit për dymbëdhjetë muajt e parë të Programit të Veprimit. Planet e mëvonshme duhet të përmbajnë përmbledhjen vjetore të parashikimeve të disbursimit për bilancin e periudhës së zbatimit të Programit të Veprimit dhe parashikimet mujore të disbursimit për katërbëdhjetë muajt në vijim.
4. Përfituesi i IPA II, që është Autoriteti Kontraktues, është i detyruar të krijojë dhe mirëmbajë një sistem kontabiliteti në përputhje me pikën 2 (3) (b) të shtojcës A të Marrëveshjes Kuadër, i cili do të përmbajë të paktën informacionin për kontratat që menaxhohen nën Programin e Veprimit të treguar në Shtojcën V.
5. Kostoja e njohur në sistemin e kontabilitetit të dhënë në seksionin 4 të këtij neni, duhet të jetë e shkaktuar, e paguar dhe e pranuar dhe të korrespondojë me kostot aktuale të provuara nga dokumentet mbështetëse dhe të përdoret kur është e përshtatshme për të nisur para-financimin e paguar nga përfituesi i IPA II që është Autoriteti Kontraktues sipas kontratave lokale.
6. Kostoja e njohur në sistemin e kontabilitetit do të shfrytëzohet nga Komisioni për njohjen e përkohshme të kostos së tij, gjatë zbatimit të Programit të Veprimit (përfshi autorizimin e para-financimit që i paguhet përfituesit të IPA II, që është Autoriteti Kontraktues), për procesin e miratimit për pagesat, për autorizimin përfundimtar të procedurës së llogarive në fund të Programit të Veprimit, për praktikat vjetore të ndërprera dhe çdo zbatim tjetër të menaxhimit dhe të shqyrtimeve të performancës.
7. Përfituesi i IPA-II që është Autoriteti Kontraktues, do t'i sigurojë Komisionit raportet e mëposhtme:
  - a. Raporti Përmbledhës siç është përcaktuar në nenin 3 (5);
  - b. Raportet vjetore siç janë përcaktuar në paragrafët (2) deri (4) të nenit 3;
  - c. Kërkesat për raportet e fondeve, siç përmenden në nenin 11.

Neni 11

Dispozita për pagesat e bëra nga Komisioni për përfituesit IPA II që është Autoriteti Kontraktues

1. Përfituesi IPA II, që është Autoriteti Kontraktues, duhet të paraqesë parashikimin e tij fillestar të pagesës për Programin e Veprimit, të përgatitur në përputhje me nenin 10 (2), me kërkesën e parë për pagesë të para-financuar. Pagesa e parë e para-financimit do të bëhet për 100% të pagesës së parashikuar për vitin e parë të planit të parashikuar për pagesë.
2. Përfituesi IPA II që është Autoriteti Kontraktues, do të paraqesë kërkesa të vazhdueshme të pagesës së para-financimit kur bilanci i përgjithshëm bankar për Programin e Veprimit bie nën pagesën e parashikuar për pesë muajt në vazhdim të Programit të Veprimit.
3. Çdo kërkesë për para-financim shtesë do të mbështetet nga raportet e mëposhtme, në përputhje me pikat a, b dhe d të Shtojcës IV:

- a. Një deklaratë përmbledhjese e të gjitha pagesave të bëra për Programin e Veprimit; (b)
  - b. Balanci bankar për Programin e Veprimit në datën e përcaktuar të kërkesës;
  - c. Një parashikim i pagesave për Programin e Veprimit për katërmbëdhjetë muajt në vijim në datën e përcaktuar të kërkesës.
4. Përfituesi IPA II, që është Autoriteti Kontraktues, mund të kërkojë për çdo para-financim pasues shumë të totalit të disbursimeve të parashikimit për katërmbëdhjetë muaj, pas datës së përcaktuar të kërkesës, pa bilancet e referuar në nenin 3 (b) të këtij neni në datën e përcaktuar të kërkesës për fondet e shtuara me çdo lloj shume të financuar nga përfituesi IPA II, sipas paragrafit 5 të këtij neni, dhe që nuk është rimbursuar ende.

Komisioni gëzon të drejtën për të reduktuar çdo pagesë që pason para-financimin, nëse tepërcat totale bankare të mbajtura nga përfituesi i IPA II që është Autoriteti Kontraktues në bazë të këtij programi dhe në të gjitha programet e tjera të IPA I, apo të IPA II, që menaxhohen nga përfituesi i IPA II që është Autoriteti Kontraktues, tejkalon parashikimin e disbursimit për katërmbëdhjetë muajt e ardhshëm.

5. Aty ku pagesa është reduktuar sipas paragrafit 4 të këtij neni, përfituesi i IPA II, që është Autoriteti Kontraktues, duhet ta financojë programin me burimet e veta, deri në shumë të reduktimit. Përfituesi i IPA II që është Autoriteti Kontraktues më pas mund të kërkojë rimbursimin e këtij financimi, si pjesë e kërkesës së ardhshme për fonde të përcaktuara në paragrafin 4 të këtij neni.
6. Komisioni ka të drejtë të rimarrë bilancet e tepërta bankare, të cilët kanë mbetur të papërdorur për më shumë se dymbëdhjetë muaj. Para se të ushtrojë këtë të drejtë, Komisioni e fton përfituesin e IPA II, që është Autoriteti Kontraktues, të japë arsyet e vonës në disbursimin e fondeve dhe të demonstrojë nevojën për to gjatë dy muajve të ardhshëm në vazhdim.
7. Interesi i gjeneruar nga para-financimi i bilanceve bankare të Programit të Veprimit nuk përbën detyrim.
8. Sipas Nenit 33 (4) të Marrëveshjes Kuadër, nëse ndërprerja e afatit për kërkesën e pagesës i tejkalon dy muaj, përfituesi i IPA II, që është Autoriteti Kontraktues, mund të kërkojë që Komisioni të vendosë nëse ndërprerja e afatit duhet vazhdojë.
9. Deklarata financiare përfundimtare e përmendur në nenin 37 (2) të Marrëveshjes Kuadër do të dorëzohet nga NOA (ZKA) jo më vonë se 16 muaj pas përfundimit të periudhës së zbatimit operativ.

Neni 12

Ndërprerja e pagesave

1. Pa cënuar pezullimin ose përfundimin e kësaj Marrëveshjeje financimi sipas neneve 16 dhe 17 përkatësisht dhe krahas nenit 39 të Marrëveshjes Kuadër, Komisioni mund të ndërpresë pjesërisht ose plotësisht pagesat, nëse:
  - d. Komisioni ka vendosur, ose paraqet shqetësime serioze që përfituesi IPA II që është Autoriteti Kontraktues, ka bërë gabime të konsiderueshme, ka parregullsi apo mashtrime që vënë në dyshim ligjshmërinë ose rregullsinë e transaksioneve në fjalë, në zbatimin e Programit të Veprimit, ose ka dështuar të përmbushë detyrimet e tij sipas kësaj marrëveshjeje financiare;
  - e. Komisioni ka vendosur, ose paraqet shqetësime serioze, nëse përfituesi IPA II, që është Autoriteti Kontraktues, ka kryer gabime sistematike ose të përsëritura, ose ka parregullsi, mashtrime, apo shkelje të detyrimeve, në këtë ose në marrëveshje financimi të tjera, me kusht që ato gabime, parregullsi, mashtrime ose shkelje të detyrimeve kanë ndikim material në zbatimin e kësaj marrëveshjeje financiare, apo vënë në dyshim besueshmërinë e sistemit të kontrollit të brendshëm të përfituesit të IPA II, ose ligjshmërinë dhe rregullsinë e shpenzimeve bazë;

Neni 13

Mbulimi i fondeve

1. Përveç rasteve të përmendura në nenin 41 të Marrëveshjes Kuadër, Komisioni mund të rimarrë fondet nga përfituesi i IPA II që është Autoriteti Kontraktues, siç parashikohet në rregulloren financiare, veçanërisht në rast se:
  - a. Komisioni vendos se objektivat e Programit të Veprimit të përcaktuara në Shtojcën I nuk janë arritur;
  - b. shpenzimet janë të papërshtatshme;
  - c. shpenzimet janë shkaktuar si rezultat i gabimeve, parregullsive, mashtremeve apo shkeljeve të detyrimeve në zbatimin e Programit të Veprimit, në veçanti në procedurën e dhënies së prokurimit dhe granteve.
2. Në përputhje me ligjin kombëtar, përfituesi i IPA II që është Autoriteti Kontraktues, do të rimarrë kontributin e Unionit që i paguhet përfituesit të IPA II që është Autoriteti Kontraktues nga marrësit të cilët janë në një prej situatave të përcaktuara në paragrafin 1, pika b ose c të këtij neni ose të referuara në nenin 41 të Marrëveshjes Kuadër. Fakti se përfituesi IPA II, që është Autoriteti Kontraktues, nuk ka sukses në kthimin e të gjithë ose një pjese të fondeve, nuk do ta pengojë Komisionin për rikuperimin e fondeve nga përfituesi i IPA II që është Autoriteti Kontraktues.
3. Përfituesi i IPA II, që nuk është Autoriteti Kontraktues, do të bëjë çmos për të mbështetur përfituesin e IPA-II që është Autoriteti Kontraktues, në rimëkëmbjen e tij, kur përfituesi vendoset në territorin e tij. Marrëveshja për rikuperim do të parashikohet në një marrëveshje dypalëshe, që do të lidhet në përputhje me nenin 69 të Marrëveshjeve Kuadër përkatëse.
4. Shumat e paguara padrejtësisht, apo të mbuluara nga përfituesi IPA II që është Autoriteti Kontraktues, shumat e garancive financiare, performancës dhe para-financimit, paraqitur në bazë të prokurimit dhe dhënies së procedurave të granteve, shumat nga gjobat e vendosura nga përfituesi IPA II që është Autoriteti Kontraktues për kandidatët, ofertuesit, aplikantët, kontraktorët ose përfituesit e granteve, paguar për përfituesit e IPA II që është Autoriteti Kontraktues, ose do të ri-përdoren për Programin e Veprimit, ose do t'i kthehen Komisionit.

Pjesa e tretë

Dispozita përfundimtare

Neni 14

Konsultimi ndërmjet përfituesve të IPA II dhe Komisionit

1. Përfituesit e IPA II dhe Komisioni do të konsultohen me njëri tjetrin para se të krijojnë divergjenca në lidhje me zbatimin ose interpretimin e kësaj Marrëveshjeje Financime të mëtejshme në përputhje me nenin 18 të këtyre Kushteve të Përgjithshme.
2. Kur Komisioni vihet në dijeni për problemet në kryerjen e procedurave që kanë të bëjnë me zbatimin e kësaj Marrëveshjeje Financimi, ai duhet të krijojë të gjitha kontaktet e nevojshme me përfituesit e IPA II për të korrigjuar situatën dhe për të ndërmarrë hapat e nevojshëm.
3. Konsultimi mund të çojë në ndryshimin, pezullimin ose përfundimin e kësaj marrëveshjeje financimi.
4. Komisioni do të informojë rregullisht përfituesit e IPA II për zbatimin e aktiviteteve të përshkruara në Shtojcën I, të cilat nuk përfshihen në Pjesën e Dytë të këtyre Kushteve të Përgjithshme.

Neni 15

Ndryshimi i kësaj Marrëveshjeje Financimi

1. Çdo amendament i kësaj marrëveshjeje financiare, duhet të bëhet me shkrim.
2. Nëse përfituesit e IPA II, kërkojnë një amendament, kërkesa duhet t'i paraqitet bashkërisht Komisionit të paktën gjashtë muaj para se ndryshimi që kërkohet të hyjë në fuqi.
3. Komisioni mund të ndryshojë Dokumentet Model në Shtojcën III, IIIA, IV dhe V, pa nevojën për të ndryshuar këtë marrëveshje financiare. Përfituesit e IPA II do të informohen me shkrim për çdo ndryshim të tillë dhe për hyrjen e tij në fuqi.

Neni 16

Pezullimi i kësaj Marrëveshjeje të Financimit

1. Zbatimi i kësaj marrëveshjeje financiare mund të pezullohet në rastet e mëposhtme:
  - a. Nëse ndonjë përfitues i IPA II shkel një detyrim të kësaj marrëveshjeje financiare.
  - b. Nëse përfituesi i IPA II, që është Autoriteti Kontraktues, shkel ndonjë detyrim të përcaktuar në bazë të procedurave dhe dokumenteve standarde të përmendura në nenin 18 (2) të Marrëveshjes Kuadër përkatëse, pa cenuar dispozitat në nenin 8 (2).
  - c. Nëse përfituesi i IPA II që është Autoriteti Kontraktues, nuk i plotëson kërkesat për zbatimin e detyrave të buxhetit të besuar.
  - d. Nëse përfituesit e IPA II nuk i përmbushin bashkërisht funksionet dhe përgjegjësitë e përmendura në Nenin 2 (1) dhe kur janë të zbatueshme edhe në menaxhimin jo të drejtpërdrejtë të Nenit 7 (3).

- e. Nëse ndonjë përfitues i IPA II vendos të pezullojë ose të ndërpresë procesin e pranimit të antarësimit në BE.
- f. Nëse ndonjë përfitues i IPA II shkel një detyrim në lidhje me respektimin e të drejtave të njeriut, parimet demokratike dhe sundimin e ligjit si dhe në raste të rënda të korrupsionit.
- g. Në rastet e forcave madhore, siç përcaktohet më poshtë: "Forcë Madhore" do të thotë çdo situatë e paparashikueshme dhe e jashtëzakonshme, ose ngjarje përtej kontrollit të palëve, e cila pengon secilën prej tyre në përmbushjen e ndonjë prej detyrimeve të tyre, gjë që nuk i atribuohet gabimit ose neglizhencës nga ana e tyre (ose pjesës së kontraktorëve, agjentëve ose të punësuarve të tyre) dhe vërteton pakapërcyeshmërinë e situatës, pavarësisht se janë bërë përpjekjet e duhura. Defektet në pajisje ose materiale, ose vonesat në vënien e tyre në punë, mosmarrëveshjet e punës, grevat ose vështirësitë financiare, nuk mund të përdoren si forcë madhore. Një palë nuk duhet të konsiderohet si shkelëse e detyrimeve të saj nëse ajo është penguar për ti përmbushur ato nga një rast i një force madhore, për të cilën pala tjetër është informuar siç duhet. Një palë që përballlet me një forcë madhore duhet ta informojë palën tjetër pa vonesë, duke deklaruar natyrën, kohëzgjatjen e mundshme dhe efektet e parashikueshme të problemit, dhe të marrë çdo masë për të minimizuar dëmet e mundshme.

Asnjëra prej palëve s'do të konsiderohet përgjegjëse për shkelje të detyrimeve të veta sipas kësaj Marrëveshjeje Financiare, nëse është penguar për ti përmbushur ato nga forca madhore, me kusht që ajo palë të marrë masa për të minimizuar dëmtimet e mundshme.

2. Komisioni mund ta pezullojë këtë Marrëveshje Financimi pa njoftim paraprak.
  1. Komisioni mund të marrë masat e duhura parandaluese para se të bëhet pezullimi.
  2. Kur pezullimi është njoftuar, duhet të tregohen pasojat e prokurimit dhe kontratave të granteve në vazhdim dhe marrëveshjet e delegacionit për këto kontrata si dhe marrëveshjet që duhen firmosur për këto kontrata.
  3. Pezullimi i kësaj marrëveshjeje të financimit nuk e cënon ndërprerjen e kësaj marrëveshjeje financimi nga Komisioni, në përputhje me nenin 17.
  4. Palët do të rifillojnë zbatimin e Marrëveshjes Financiare sapo ta lejojnë kushtet, me miratimin paraprak me shkrim të Komisionit. Kjo nuk cënon asnjë ndryshim të kësaj marrëveshjeje financiare që mund të jetë i nevojshëm për të përshtatur Programin e Veprimit për kushtet e reja zbatuese, duke përfshirë, nëse është e mundur, zgjatjen e periudhës së zbatimit ose përfundimin e kësaj marrëveshjeje financiare në përputhje me nenin 17.

Neni 17

Përfundimi i kësaj marrëveshjeje financiare

1. Nëse çështjet të cilat çuan në pezullimin e Marrëveshjes së Financimit nuk janë zgjidhur brenda një periudhe maksimale prej 180 ditëve, secila palë mund ta përfundojë Marrëveshjen Financiare në njoftimin prej 30 ditësh.
2. Kjo Marrëveshje Financimi do të ndërpritet automatikisht, nëse brenda një periudhe prej dy vjetësh që nga nënshkrimi i saj:
  - a. nuk është bërë asnjë pagesë;
  - b. nuk është nënshkruar asnjë kontratë zbatimi apo marrëveshje delegacioni.

1. Kur ndërprerja është njoftuar, duhet të tregohen pasojat e prokurimeve dhe kontratave të granteve në vazhdim dhe kontratat ose grantet e tilla që duhen firmosur.
2. Përfundimi i kësaj marrëveshjeje financiare nuk do të përjashtojë mundësinë që Komisioni të bëjë korrigjime financiare në përputhje me nenet 43 dhe 44 të Marrëveshjes Kuadër.

Neni 18

Rregullat për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve

1. Çdo mosmarrëveshje në lidhje me Marrëveshjen e Financimit që nuk mund të zgjidhet brenda një periudhe gjashtëmujore nga konsultimet midis palëve, të parashikuara në nenin 14, mund të zgjidhet nga arbitrazhi, me kërkesën e njërës prej palëve.
2. Secila palë do të caktojë një gjyqtar brenda 30 ditëve nga data e kërkesës për arbitrazh. Nëse kjo nuk arrihet, secila palë mund t'i kërkojë Sekretarit të Përgjithshëm të Gjykatës së Përhershme të Arbitrazhit (Hagë) të caktojë një gjyqtar të dytë. Të dy gjyqtarët nga ana e tyre caktojnë një gjyqtar të tretë brenda 30 ditëve. Nëse kjo nuk arrihet, secila palë mund t'i kërkojë Sekretarit të Përgjithshëm të Gjykatës së Përhershme të Arbitrazhit të caktojë gjyqtarin e tretë.
3. Përveç kur arbitrat vendosin ndryshe, do të zbatohen procedurat e parashikuara në Gjykatën e Përhershme të Rregullava jo të Detyrueshme të Arbitrazhit që përfshijnë organizatat ndërkombëtare dhe shtetet.
4. Secila palë do të jetë e detyruar të marrë masat e nevojshme për zbatimin e vendimit të gjyqtarëve.

MODEL

i Raportit Vjetor të BNK-së mbi zbatimin

**e Bashkëpunimit Ndër-Kufitar IPA II
ndërmjet përfituesve të IPA II
(Neni 80 i Marrëveshjes Kuadër)**

1. Identifikimi

PROGRAMI NDËRKUFITAR	Titulli i Programit: Programi ndër-kufitar <vendi A> – < vendi B> <viti>/<viti>
	Përfitimi për vitin 20xx:
	Përfitimi për vitin 20xx:
	Përfitimi për vitin 20xx:
RAPORTI VJETOR MBI ZBATIMIN	Viti i Raportimit (nga 1 janari 20xx deri 31 dhjetor 20xx)
	Përgatitur nga: – <struktura operative, vendi X> – < struktura operative, vendi Y>
	Data e shqyrtimit të raportit vjetor nga Komiteti i Përbashkët Monitorues

Baza ligjore: Neni 80 i Marrëveshjes Kuadër të IPA II

2. Përmbledhje mbi zbatimin e programit të bashkëpunimit ndërkufitar

2.1 Arritjet dhe analiza e progresit

- Përmbledhje mbi zbatimin e programit gjatë periudhës së mbuluar (aktivitetet e kryera, thirrjet e bëra, forumet për të kërkuar partnerë, takimet mbi KGM (Komunikimin me Gazetarët dhe Median), etj).
- Nëse duhet, të përfshihet edhe informacion mbi përgatitjen apo rishikimin e programit 2014-2020

2.2 Progresi në zbatimin e programit të bashkëpunimit ndër-kufitar (Neni 80.1a IPA II FËA)

Progresi i bërë në zbatimin e programit të bashkëpunimit ndërkufitar dhe në veçanti në arritjen e objektivave specifike për çdo prioritet tematik (dhe për prioritetin TA gjithashtu), duke përfshirë edhe elementet cilësore dhe sasiorë që tregojnë përparim në lidhje me objektivat.

2.2.1 Analiza sasimore

- Informacion mbi progresin e bërë në zbatimin e programit ndërkufitar, me përcaktimet sasimore kur është e mundur, duke përdorur objektivat dhe treguesit që përfshihen në program (**Plotësoni Shtojcën 1**)

Analizë e arritjeve sipas matjeve nga treguesit fizikë dhe financiarë. Treguesit do të ndahen sipas gjinisë, kur është e mundur.

Nëse shifrat (të dhënat) nuk janë vënë akoma në dispozicion, duhet të jepet informacion se kur do të vihen në dispozicion dhe kur do të përfshihen në raportin vjetor mbi zbatimin. Gjithashtu, informacioni mund të paraqitet grafikisht.

2.2.2. Analiza cilësore

- Analiza cilësore e progresit të bërë në zbatimin e programit ndërkufitar, duke përfshirë një analizë të ndikimit të programit në zonën e programit

2.3 Informacione të hollësishme rreth ekzekutimit financiar të programit të bashkëpunimit ndërkufitar (Neni 801 (d) IPAII FËA)¹

- Informacion mbi kontraktimin dhe ndarja e përfitimeve vjetore (***** Plotësoni Shtojcën 2**)
- Analiza e faktorëve të mëposhtëm:
  - Statusi financiar
  - Informacion mbi bashkë-financimet
  - Faktorët që kanë penguar dhe / ose vonuar zbatimin financiar
  - Faktorët që kjo kanë pasur ndikim pozitiv në zbatimin financiar

¹ Ky paragraf do të përfshihet në raporte vetëm në rastin e menaxhimit të tërthortë.

2.4. Informacion mbi hapat e ndërmarrë nga strukturat operuese dhe / ose Komiteti i Përbashkët Monitorues për të siguruar cilësinë dhe efektivitetin e zbatimit:

2.4.1 Monitorimi dhe vlerësimi

- *Masat monitoruese të ndërmarra nga strukturat operuese ose Komiteti i Përbashkët Monitorues, duke përfshirë marrëveshjet për mbledhjen e të dhënave.*
- *Në programet e zbatuara me masa të tërthorta të vlerësimit të menaxhimit të ndërmarra nga struktura operuese aty ku ndodhet Autoriteti kontraktues (neni 57 i FEA).*

2.4.2. Problemet e hasura dhe veprimet korrigjuese

- *Përmbledhje e çdo problemi të rëndësishëm të hasur në zbatimin e programit dhe çdo veprimi korrigjues të ndërmarrë.*
-
- *Rekomandime për veprime (të mëtejshme) korrigjuese.*

2.5 Dukshmëria dhe reklama

- *Masat e marra për të siguruar dukshmërinë dhe reklamimin e programit (planin e dukshmërisë), duke përfshirë shembuj të praktikave më të mira dhe duke theksuar ngjarjet e rëndësishme.*

2.6 Shfrytëzimi i asistencës teknike

- *Shpjegim i detajuar i shfrytëzimit të asistencës teknike*
- *Përmbledhje e çdo problemi të rëndësishëm të hasur në zbatimin e buxhetit TA*

2.7 Ndryshimet në kuadër të zbatimit të programit ndërkufitar (nëse ka)

- *Përshkrimi i çdo elementi i cili edhe pse nuk rrjedh direkt nga ndihma, ka një ndikim të drejtpërdrejtë në zbatimin e programit (p.sh. ndryshimet ligjore, ndryshimet socio-ekonomike përkatëse, etj.)*

*** - duke përfshirë një Aneks 2 - listën e projekteve dhe një përmbledhje të shkurtër

Periudha e mbuluar nga raporti:
01/01/20XX-31/12/20XX

Raport i lëshuar më XX/XX/20XX

**Raport vjetor mbi zbatimin e ndihmës IPA II nën menaxhim të tërthortë nga Mali i Zi,
të paraqitur nga Koordinatori Kombëtar i IPA-s**

I. Përmbledhje ekzekutive

1. Referencë e objektivave të Dokumenteve Strategjike të Vendit dhe një pasqyrë të shkurtër të sfidave të sektorëve
2. Përfshirja në programim
3. Marrëdhëniet me Komisionin Evropian.
4. Problemet që hasen në përmbushjen e kushteve të nevojshme për zbatimin dhe në sigurimin e qëndrueshmërisë, në lidhje me masat e marra / të planifikuara, rekomandimet për veprime të mëtejshme.
5. Çështje të rëndësishme që rrjedhin nga pjesëmarrja e përfituesit të IPA II në komitetin monitorues të IPA-s dhe në komisionet sektoriale të monitorimit (duke përfshirë Komitetin e Përbashkët të Monitorimit për BNK-në), nëse ka.
6. Përfshirja në veprimet shumë-vendëshe dhe çdo çështje që ka lidhje me to.
7. Aktivitete monitorimi dhe vlerësimi, mësimet kryesore që janë nxjerrë dhe ndjekja e rekomandimeve.
8. Aktivitetet mbi komunikimin dhe shikueshmërinë.
9. Koordinimi i donatorëve

Në rastet e menaxhimit të tërthortë, përmbledhja ekzekutive duhet të përmbajë gjithashtu:

10. Zbatimin e gjithanshëm të asistencës së IPA-s nën menaxhim të tërthortë (maksimumi një faqe).
11. Problemet kryesore horizontale të hasura në zbatimin e asistencës së IPA-s dhe masat përkatëse të marra / planifikuara (maksimumi gjysmë faqe).
12. Rekomandimet për veprime të mëtejshme (maksimumi gjysmë faqe).
13. Rekomandime për veprime të mëtejshme (maksimumi gjysmë faqe).
14. Auditimet - gjetjet kryesore, rekomandimet dhe veprimet korrigjuese të ndërmarra

15. II. Informacion sipas Sektorëve
Titulli i sektorit ¹: *[Transporti]*

Pjesa përshkruese: përmbledhje mbi sektorin, duke përfshirë informacionin e mëposhtëm:

1. Përfshirja në programim
2. Përmbledhje e rezultateve gjatë lëvizjes drejt një qasjeje të sektorit me të drejta të plota (d.m.th. objektivat e arritura sipas treguesve të sektorit në dokumentin e planifikimit të Sektorit).
3. Koordinimi me instrumente të tjera dhe / ose donatorë / IFI-të brenda sektorit
4. Ndikimi i veprimeve të IPA II brenda sektorit mbi zhvillimin e kapaciteteve përkatëse kombëtare administrative në atë sektor, në planifikimin strategjik dhe buxhetimin.

Nën menaxhim të tërthortë, duhet të përfshihet dhe informacioni i mëposhtëm:

5. Struktura/t operative dhe ndryshimet që kanë lidhje me to, nëse ka: *[Ministria e Transportit]*
6. Informacion mbi zbatimin e programeve në atë sektor
7. Arritjet kryesore në atë sektor
8. Çdo problem i rëndësishëm që haset gjatë zbatimit të detyrave të besuara p.sh. vonesat në kontraktim dhe masat të marra / planifikuara në vijim.
9. Rekomandime për veprime të mëtejshme
10. Aktivitetit monitoruese dhe vlerësuese të kryera, auditimet - gjetjet kryesore dhe mësimet e nxjerra, rekomandimet, ndjekja dhe veprimet korrigjuese të ndërmarra.

Titulli i sektorit: Bashkëpunimi Ndërkufitar²

1. Përfshirja në programim sipas rastit.

---

¹ Sipas sektorëve në Dokumentet tregues të Strategjisë.

² Për Bashkëpunimin Ndërkufitar kërkohet raportim specifik.

2. Progresi i bërë në zbatimin e Programit Ndërkufitar dhe në veçanti në arritjen e objektivave specifike sipas prioriteteve tematike (duke përfshirë edhe elemente sasiore dhe cilësore që tregojnë progres në lidhje me objektivat)
3. Një përmbledhje e problemeve të hasura në zbatimin e programit të BNK-së dhe çdo veprim korrigjues i ndërmarrë, si dhe rekomandime për veprime të mëtejshme korrigjuese.
4. Një përmbledhje e problemeve të hasura në zbatimin e programit të BNK-së dhe çdo veprim korrigjues i ndërmarrë, si dhe rekomandime për veprime të mëtejshme korrigjuese.
5. Monitorimi, duke përfshirë edhe marrëveshjet e grumbullimit të të dhënave dhe ku ka dhe aktivitete vlerësimi.
6. Aktivitetet mbi komunikimin dhe shikueshmërinë (vizibilitetin).
7. Koordinimi me vendin partner.

Nën menaxhim të tërthortë, duhet të përfshihet edhe informacioni i mëposhtëm:

1. Struktura operative ekzistuese dhe ndryshimet që kanë lidhje me të, nëse ka.
2. Çdo problem i rëndësishëm që haset në zbatimin e detyrave të besuara, p.sh. vonesat në kontraktim dhe masat pasuese të ndërmarra / planifikuara.
3. Rekomandime për veprime të mëtejshme
4. Auditimet e kryera - gjetjet kryesore dhe rekomandimet, si dhe masat korrigjuese të ndërmarra.

II a. Treguesit e performancës në sektorin [p.sh. transporti] që mbulon menaxhimin e drejtpërdrejtë dhe të tërthortë:

Treguesit³ për program

Marrëveshja e Financimit /Programi referencë ⁴	Treguesi për sektor [Transporti]	Burimi	Linja bazë	Momentet kryesore (2017)	Objektivi (2020)	Vlera (2014 ⁵)
2014 Programi i vendit	Reduktimi i kohës mesatare të udhëtimit për udhëtarët ndërmjet qendrave kryesore urbane nga lloji i transportit					
2014-20xx Programi shumëvjeçar	Kosto të reduktuara transporti për njësi produkti					

³ Këto duhet të jenë kryesisht rezultati, si dhe treguesit përkatës të zgjedhur të produktit

⁴ Ai duhet të jetë në përputhje me mënyrën e programimit (vjetore, shumë vjeçare me ose pa detyra të ndara), si dhe me raportin e NAO-s

⁵ Numri i kolonave duhet të përshtatet për të gjitha vitet, nga viti 2014 deri në vitin e periudhës së raportimit. Vlerat duhet të jenë kumulative.

II b. Përmbledhje në nivel veprimi për sektorin [p.sh. transportin]

Marrëveshja e Financimit /Programi referencë	Veprimi	Gjendja / Progresi për një veprim të caktuar (p.sh. po përgatiten Termat e Referencës, tenderi është shpallur, kontraktuar, po zbatohet, është përfunduar)	Arritjet kryesore dhe vlerësimi i tyre	Probleme të rëndësishme të hasura në zbatimin e detyrave të besuara dhe masat e marra / të planifikuara për kapërcimin e tyre	Zhvillimet që ndikojnë në zbatimin në të ardhmen	Rekomandime për veprime të mëtejshme korrigjuese
[2014 Programi i vendit]	Elektrifikimi i linjës hekurudhore nga xxx në kufi me xxx	p.sh. Kontratë shërbimi për përgatitjen e Termave të Referencës për punimet që kontrata është nënshkruar dhe po zbatohet, tender për kontratën e punëve që do të nisen tremujorin e dytë të vitit 2015		p.sh. Kontrata e shërbimit për përgatitjen e Termave të Referencës për punime që kontrata është vonuar meqë procedura e negocimit dështoi dhe u desh të ribëhej	p.sh. ndryshimi i ligjit të vendit, si dhe përqasja me dhe zbatimi i paketës së katërt të hekurudhave	

Nën menaxhim të tërthortë duhet të sigurohen dhe Shtojcat e mëposhtme:

Shtojca 1

Përmbledhje mbi funksionimin e sistemeve të kontrollit dhe menaxhimit (duke përfshirë ndryshimet në strukturën institucionale) (maksimumi një faqe).

Aktivitetet mbi transparencën, shikueshmërinë, informacionin dhe komunikimin, në përputhje me MK (maksimumi një faqe)

Shtojca 2

Historitë e suksesshme (Kujdes! Ky seksion mund të përdoret për raportin vjetor të asistencës financiare të përgatitur nga Komisioni Evropian)

Shtojca 3

Plani vjetor i prokurimit

Si për menaxhimin e drejtpërdrejtë dhe atë të tërthortë, aneksi duhet të jepet shtojca e mëposhtme:

Shtojca 4

Udhërrëfyes i Qasjes së Sektorit - arritjeve (duke evidentuar nëse janë përmbushur apo jo objektivat e planifikuara)

Raport financiar i përfutësit të IPA II (*)

Referenca e Programit	Numri i kontratës së Marrëveshjes së Financimit	Buxheti i Programit	Aktivitetet e kontratës lokale																		Rikthimi pas rivlerësimit				Balanca Bankare (kontributi i BE-së)				Lëvrimi i shumës së parashkuar												
			Shuma Totale e Kontraktuar			Tërheqja nga detyrimi në mbyllje			Tërhequr nga detyrimi %			Shuma totale e disbursuar			Lëvruar %			Kostoja Totale e Njohur			Kostoja %			Gjithësej, para financime të hapura			Para financime të hapura %			Gabimet	Parregullsitë	Mashtrimi	Pa vlerësim	Totali	Totali si % buxhet	Totali i parashikimit të disbursimit mujor	12 muajt e ardhshëm	% e buxhetit të programit			
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22																	
		Kontributi i BE-së	Kontributi i Vendi	Burime të tjera	Kontributi i BE-së	Kontributi i Vendi	Burime të tjera	Kontributi i BE-së	Kontributi i Vendi	Burime të tjera	Kontributi i BE-së	Kontributi i Vendi	Burime të tjera	Kontributi i BE-së	Kontributi i Vendi	Burime të tjera	Kontributi i BE-së	Kontributi i Vendi	Burime të tjera	Kontributi i BE-së	Kontributi i Vendi	Burime të tjera	Kontributi i BE-së	Kontributi i Vendi	Burime të tjera	Kontributi i BE-së	Kontributi i Vendi	Burime të tjera													
NP2010	2010/123-456																																								
CBC AA/BB 2010																																									

(*) 15 shkurt

Sistemi i kontabilitetit të përfituesit të IPA II duhet të plotësojë kërkesat e mëposhtme:

1. Të reflektojë strukturën organizative të caktuar për sistemet e kontrollit të brendshëm të përshtatur për kryerjen e detyrave. Në mënyrë të veçantë, para se të autorizohet një veprim, duhet të verifikohen të gjitha aspektet (si operative dhe financiare) e veprimit nga anëtarët e tjerë të stafit, përveç atij që e ka nisur veprimin. Personi që merret me verifikimin nuk mund të jetë në varësi të atij që e ka nisur transaksionin.
2. Të përfshijë një gjurmë auditimi për të gjitha transaksionet dhe ndryshimet.
3. Të ketë siguri të mjaftueshme fizike dhe elektronike, duke përfshirë sistemet rikuperimit dhe të ruajtjes së një kopje rezervë.
4. Sistemi i kontabilitetit duhet të përmbajë të paktën informacionin e mëposhtëm, për kontratat lokale që menaxhohen nën secilin program:
  - a. Referencën e Kontratës;
  - b. Vlerën e kontratës, duke përfshirë çdo ndryshim;
  - c. Datat e nënshkrimit të kontratës (nga të dy palët);
  - d. Datën e fillimit të zbatimit të kontratës

Kjo është përveç datës së nënshkrimit të kontratës dhe mund të jetë e ndryshme nga ajo, si në rastet kur data e fillimit të punimeve të kontratës jepet pas nënshkrimit të kontratës nëpërmjet një Urdhri Administrativ.

- e. Datën e përfundimit të zbatimit të kontratës, duke përfshirë çdo ndryshim;

Kjo është data e fundit në të cilën mund të ketë kosto të pranueshme. Kjo nuk përfshin asnjë periudhë garancie ose kohën e lejuar për përgatitjen e raportit nga kontraktuesi

- f. Totali i paguar (me lekë në dorë) nga kontrata;

- g. Para financimi i paguara me kontratë;

Njohje e hollësishme dhe regjistrim në bilancin e kërkuar sipas së kontratës para-financimit.

- h. Kosto e njohur - e drejtpërdrejtë (me kontratë);

i.

Njohje e hollësishme e koston si një detyrim për shpenzimet e vitit. Disa pagesa do të mbulojë në mënyrë direkte shpenzimet e kryera. Nuk përfshihet ndonjë para-financim. Mund të jenë pagesa përfundimtare ku para-financimi

është hequr tashmë ose pagesa të përkohshme ku para-financimi është hequr ose kur kontrata nuk përfshin sigurimin e para-financimit.

j. Kosto e njohur - indirekte (me kontratë);

Njohje e hollësishme e kostos si një detyrim për shpenzimet e vitit. Disa fatura apo pretendime kostoje, të paraqitura nga një përfitues i grantit ose kontraktues, do të lidhen me kostot që mbulohen nga para-financimi i paguar më herët gjatë periudhës së zbatimit të marrëveshjes ose kontratës së grantit. Në këto raste pagesa e bërë do të jetë më e vogël se kostoja e raportuar. Ajo mund të jetë dhe zero nëse e gjithë kostoja është e mbuluar me para-financim (me siguri do të jetë zero në qoftë se kostot e raportuara janë të pamjaftueshme për të thithur para-financimin dhe lëshohet një urdhër rivlerësimi për bilancin e papërdorur të para-financimit.) Në të gjitha këto raste, sistemi gjatë përcaktimit të shumës për t'u paguar, duhet të regjistrojë vlerën e plotë të kostos së pranueshme të raportuar si shpenzime për vitin dhe të reduktojë nga bilanci i para-financimit koston e kompensuar nga para-financimi.

k. Urdhra rikuperimi për të ulur para-financimin (me kontratë);

Njohja e reduktimit të para-financimit në bilanc pas rikuperimit të një para-financimi të papërdorur.

l. Urdhra rikuperimi për të ulur koston (sipas kontratës);

Kur një rikuperim bëhet kundrejt një kostoje të pranuar më parë - ndoshta pas një hetimi për mashtrim. Në raste të tilla shpenzimet e regjistruara për vitin duhet të reduktohen në qoftë se kostoja është pranuar në të njëjtin vit si rikuperimi pasues; ose të ardhurat duhet të regjistrohen aty ku kostoja është pranuar, në një vit para tij të rikuperimit.

m. Data e faturës së furnizuesit për çdo faturë, ose dokument tjetër i shoqëruar nga një raport financiar që jep shpenzimet e njohura;

n. Informacion mbi kontekstin e rikuperimit të kostove të pranueshme dhe rikuperimeve.